

OSMANLI – TÜRKB ANAYASA METİNLERİ

SAVAŞ YAYINEVİ

ANKARA 2020

Dağıtım ve Yayınevi

Ostim O.S.B.
1208 Cad. No: 9
Yenimahalle
Ostim / ANKARA
Tel: 0.312 434 35 97
0.312. 432 44 29
Fax: 0 312 432 44 28

Şube

Cemal Gürsel Caddesi
Fakülteler Mah.
Ankara Üniv. Hukuk Fak.
Öğrenci Girişi
Cebece / ANKARA
Tel:0.312 319 83 33

www.savaskitap.com

Osmanlı – Türk Anayasa Metinleri

©Bu kitabın her hakkı saklıdır.

Tamamen veya herhangi bir bölümü yazarın ve yayınevinin yazılı izni alınmadan basılmaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopi alınmaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz.

Prof Dr. Ahmet NOHUTÇU

Dr. Ali ZİYREK

Baskı Yılı : Ekim 2020
Baskı Sayısı : 1. Baskı
Ebadı : 14x21
Kağıt : 70 gr 1. Hamur
Cilt : Amerikan Bristol
Sayfa Sayısı : 378
ISBN : 978-625-7127-57-8
Dizgi & Tasarım : Savaş Dizgi
Baskı : Özbaran Ofset

Önsöz

Osmanlı-Türk Anayasalarının tamamını kitap formatında sunan pek çok yayın bulunmaktadır. Bunlar içinde en öne çıkan Şeref Gözübüyük ve Suna Kili'nin "Türk Anayasa Metinleri (Sened-i İttifaktan Günümüze)" adlı derleme çalışmasıdır. 1957 yılından günümüze değin pek çok farklı versiyonları yayımlanan, pek çok güncelleme ile okuyucu ile buluşan bu çalışmadan başka Tarhan Erdem'in "Anayasalar ve Belgeler (1876-2012)" adlı derlemesi de dikkat çekmektedir. Bu iki eser yalnız anayasa metinlerini değil, şekli olarak anayasa metni olmayan niteliği tartışmalı bazı önemli siyasi ve hukuki belgeleri de ihtiva etmektedir. Bunun dışında da eski ve yeni tarihli birçok çalışma ile Osmanlı-Türk Anayasaları kitap formatında bir araya getirilmiştir.

Her biri değerli olan bu çalışmalar, akademisyen, öğrenci ve genel okuyucu kitlesi için yararlı olmaktadır. Ancak önemli bir değişime sahne olan 19. ve 20. yüzyıl Osmanlı-Türk siyasi ve hukuki hayatı, bunu anayasa metinlerinin içeriğine olduğu kadar bunların dış kalıplarına da yansıtmıştır. Alfabe ve dilsel ifade değişikliklerini de içeren bu yansıtmaya, güncel okuyucu için bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir. 1876, 1921 ve 1924 Anayasaları çok eski tarihlerden itibaren Latinize edilmiş oldukları için konunun zorluğu, bunları okuyabilme imkânından çok güncel olarak anlamlandırma üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunlardan 1924 Anayasası, 1945 yılında zaten kanun ile birebir "güncellendiği" için hariç tutulmak üzere, 1876 ve 1921 Anayasalarının anlamsal karşılıkları konusunda ciddi zorluklar bulunmaktadır.

Eldeki çalışma 1876'dan günümüze değin "Osmanlı-Türk Anayasaları" nı bir bütün olarak içermektedir. Bunlardan ilk anayasa olan 1876 Kanun-ı Esasî'si literatürde bir ilk olarak güncel Türkçesi ile de verilmiştir. Kuşkusuz bu görev, bu kültüre ve dile çok daha aşına, alanının duayeni önceki kuşak anayasa hukukçusu veya hukuk tarihçilerince çok daha iyi yerine getirilebilirdi. "En doğru" anlamı verilerek madde bütünsellikleri bozulmadan bu önemli boşluğun doldurulması hedeflenmiştir. Bu konuda eksiklerimizin olabileceğini ve gelebilecek eleştirilere açık olduğumuzu ifade etmek isteriz. Bunun dışında 1921 Anayasası veya orijinal adıyla

“Teşkilat-ı Esasiye Kanunu” Ömer Öneren ve Ahmet Kardam tarafından günümüz Türkçesine uyarlanmıştı. Bu çalışmadan yararlanmakla beraber, bu özgün anayasa metninin tamamı da tarafımızdan yeni baştan ele alınmış ve günümüz Türkçesine uyarlanmıştır.

Böylece eldeki çalışma, 1876 ve 1921 Anayasalarını Latinize orijinal ve güncel anlamları ile vererek bu metinlerin anlaşılmasını sağlamayı ümit ederken literatürdeki bu önemli boşluğu da doldurmayı hedeflemektedir. 1924 Anayasası Latinize edilmiş ilk hali ve 1945’te kanun ile “sadeleştirilmiş” hali ile iki ayrı metin olarak ve yapılan değişikliklerle beraber verilmiştir. 1961 Anayasası ise madde sıralarıyla ilk hali ve değişik son hali ile tek bir metin olarak verilmiştir. Son anayasa olan 1982 Anayasası ise, kabul edildiği ilk haliyle tek bir metin olarak verilmiş, pek çok defa değişen bu anayasa, son olarak da güncel ve en son haliyle ayrı bir metin olarak verilmiştir.

Çalışmamız için, adı geçen yazarların bazıları pek çok baskı yapan ve farklı versiyonları olan çalışmalarından başka, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile Anayasa Mahkemesi’nin resmi sitelerindeki anayasa metinlerinden, ayrıca tereddüt edilen yerlerde Osmanlıca orijinal metinlerden ve dönemin Resmi Gazete’lerinden yararlanılmıştır. 1876 ve 1921 Anayasa metinlerinin değişiklikler dâhil güncel Türkçeleri ise telif olarak okuyucuya sunulmaktadır.

Yararlı olması dileklerimizle...

İstanbul-2020

İçindekiler

Önsöz	iii
I) 1876 ANAYASASI (KÂNÛN-I ESÂSÎ) ESAS VE SADELEŞTİRİLMİŞ METİN	1
A) 7 ZİLHİCCE 1293 TARİHLİ KÂNÛN-I ESÂSÎ'NİN BAZI MEVADD-I MUADDELESİNE DAİR KANUN	35
B) KÂNÛN-I ESÂSÎ'NİN 5 ŞABAN 1327 TARİHLİ 7, 35 VE 43'ÜNCÜ MEVADD-I MUADDELESİNİ MUADDİL KANUN	46
C) 7 ZİLHİCCE 1293 TARİHLİ KÂNÛN-I ESÂSÎ'NİN 102'NCİ MADDESİ İLE 2 RECEP 1332 TARİHLİ 7'İNCİ VE 43'ÜNCÜ MEVADD-I MUADDELESİNİ MUADDİL KANUN	48
D) KÂNÛN-I ESÂSÎ'NİN 5 ŞABAN 1327 TARİHLİ 76'INCI MADDE-İ MUADDELESİNİ MUADDİL KANUN	50
E) KÂNÛN-I ESÂSÎ'NİN 26 REBİÜLEVVEL 1333 TARİHLİ 7'İNCİ MADDE-İ MUADDELESİNİN TADİLİ İLE 2 RECEP 1332 TARİHLİ 35'İNCİ MADDE-İ MUADDELESİNİN TAYYI HAKKINDA KANUN	51
F) 7 ZİLHİCCE 1293 TARİHLİ KÂNÛN-I ESÂSÎ'NİN 72'NCİ MADDESİNİ MUADDİL KANUN	52
G) KANÛN-I ESÂSÎ'NİN 69'UNCU MADDESİNİ MUADDİL KANUN	53
II) 1921 ANAYASASI (TEŞKİLÂT-I ESASİYE KANUNU) DEĞİŞİKLİKLER DÂHİL ESAS VE SADELEŞTİRİLMİŞ METİN	55
III) A) 1924 ANAYASASI (TEŞKİLÂT-I ESASİYE KANUNU) DEĞİŞİKLİKLER DÂHİL ESAS METİN	63
B) 1924 ANAYASASI'NİN MEVCUT HALİYLE 1945 YILINDA KANUN İLE SADELEŞTİRİLMİŞ METNİ	83

IV) 1961 ANAYASASI VE DEĞİŐKLIKLERİ METNİ	99
V) 1982 ANAYASASI İLK METİN.....	183
VI) 1982 ANAYASASI (2017 DEĞİŐKLIKLERİ DÂHİL GÜNCEL METİN).....	269